

נספח 3 - בין אדם לעמו

דף שיקוף כיתתי - להעברה לרכז "הקהל למען ציון" בית ספרי

נושא

הסוגיות העיקריות
עליהן שוחחנו
בכיתה

החלטות הכיתה
למליאת הקהל של
בית הספר
הצעות ליוזמות
מעשיות

החלטה (אחת)
לביצוע במסגרת
כיתתית
מתווה לפעילות
בכיתה

רעיונות מעניינים
נוספים
שכדאי וחשוב לזכור

מי אנחנו? כיתה,
מחנה, נציגי הקהל
שלנו

בין אדם לארצו ולמדינתו:

אהבת
ארץ חמדה

בין אדם לארצו ולמדינתו: אהבת ארץ חמדה

הצעות לפעילות כיתתית¹

רציונלי: "המדינה היא גילוי חסד אלוהי, כראשית פעמי הגאולה השלמה, ומכאן שאסור לנו להסתכל בשוויון נפש בכל המתרחש בה..." (הרב שאול ישראלי זצ"ל, ראיון בעיתון הצופה, י"ג בטבת, תשט"ו)
כמחנכים חובה עלינו לטפח לחזק את הקשר ביננו לבין ארץ חמדה שניתנה לנו, וחלילה לנו מלהתייחס אל החיים במדינה ריבונית צומחת ופורחת כדבר המובן מאליה.

מטרות:

- לברר עם המשתתפים את מהות הקשר שיש לכל אדם יהודי עם ארץ ישראל ואת מידת המחויבות שלו כלפי ארצו ומדינתו.
- להתחנך ולחנך להכרה בערכה הרוחני, הלאומי וההיסטורי של מדינת ישראל, לאחריות לעתיד המדינה ולנכונות לפעול למענה.
- לחזק בקרב המשתתפים תחושות ורגשות של אהבת הארץ.
- לגבש עם המשתתפים רעיונות מעשיים לעשייה למען ארץ ישראל ולחיזוק הקשר בין אדם לארצו.

נספחים:

נספח 1 א - נספח 1 ח: שבעה דפי פעילות אישית, קבוצתית או במליאה, לבחירה על ידי המורים ונציגי הקהל הכיתתיים.

נספח 2: "ארץ חמדה בשבילי היא...", דף משימה קבוצתית.

נספח 3: "לעורר את האהבה עד שתחפץ", דף משימה קבוצתית.

נספח 4: דף שיקוף כיתתי - להעברה לרכז "הקהל למען ציון" בית ספרי. הדף בפני הכיתה ויעבירו את הדף למליאת הקהל הבית ספרית.

מהלך הפעילות:

שלב א: עידוד חשיבה בנושא "אהבת ארץ חמדה" והצפת אתגרים לשיפור בעשייה בתחום

אפשרות 1 - מליאה:

המנחה יבחר אחד מדפי המידע או המקורות המופיעים בנספח 1, יחלק אותו למשתתפים ויקיים דיון או פעילות.

אפשרות 2 - קבוצתי:

- המנחה יחלק את המליאה למספר קבוצות בנות 4-5 משתתפים, ייתן לכל קבוצה דף משימה "לעורר את האהבה עד שתחפץ" (נספח 3) ויבקש מכל קבוצה לבחור כיוון למידה בנושא "אהבת ארץ חמדה".
- כל קבוצה תקבל דף מידע / מקור לפי בחירתה (נספח 1) ותפעל לפי ההנחיות בדף.
- הקבוצות יציגו את תוצרי עבודתן במליאה.

שלב ב - קבוצתי: "ארץ חמדה בשבילי היא..."

המנחה יחלק למשתתפים דף משוב "ארץ חמדה בשבילי היא..." (נספח 2) ויבקש מן המשתתפים להשלים את הדף.

שלב ג - מליאה: גיבוש הצעות מעשיות לפעילות בתחום

- מובילי "הקהל למען ציון" יאספו את הדפים ויכינו רשימת הצעות מעשיות לבחירה.
- הכיתה תצביע ותבחר שלושה רעיונות לכלל בית הספר לקידום הקשר בין אדם לארצו ולמדינתו, וכן רעיון לעשייה כיתתית לאלתר (תיתכן חפיפה).

שלב ד - סיכום: מובילי "הקהל למען ציון" יארגנו את המידע, יכינו דף שיקוף כיתתי (נספח 3), יציגו את הדף בפני הכיתה ויעבירו את הדף למליאת "הקהל למען ציון" הבית ספרית.

¹ מומלץ להעביר את הפעילות בשיתוף עם מובילי "הקהל" הכיתתי.

נספח 1 א - יסודי

כמה טוב שיש מדינה!

- שאלה:** אלו דברים טובים קרו לעם ישראל מאז שקמה המדינה?
המנחה יחלק את הכיתה לתשע קבוצות ויחלק לכל קבוצה דף משפטים - כמה טוב שיש מדינה ואיור אחד.
- כל קבוצה תחבר משפט או תתאים משפט מדף המשפטים לאיור שקיבלה.
  - כל קבוצה תציע דרך להביע הערכה ותודה על כל כך שיש לנו מדינה.

1. יש לנו צבא שמגן עלינו.

2. אנחנו עצמאים וקובעים חקים שטובים לנו.

3. אנחנו יכולים לעבד את ה' בלי פחד, גאים ללמד תורה ולקיים מצוות.

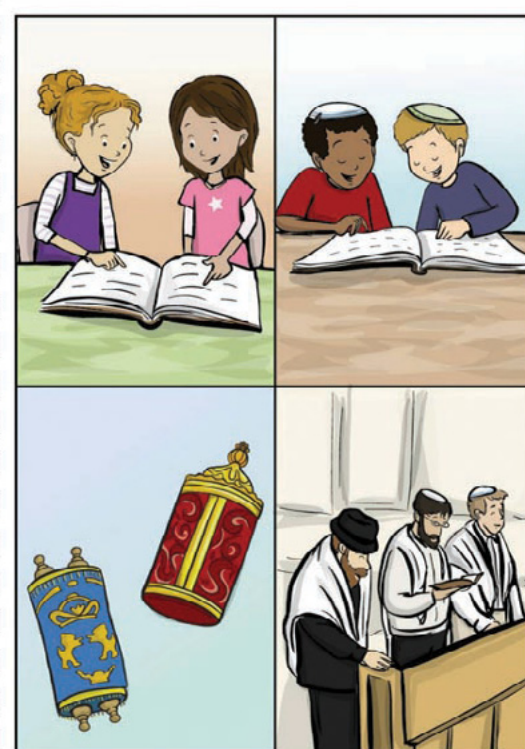
4. יש לנו דגל, המנון ושפה משלנו.

5. אנחנו גרים בארץ שלנו, ארץ ישראל.

6. יש לנו כלכלה משלנו, מפעלים, בתי חרשת, מדע ורפואה.

7. יש לנו בתי ספר, ישיבות, אלפנות, אוניברסיטות ומכללות.

8. מכל הגליות יכולים לעלות יהודים לארץ ישראל = קבוץ גליות.

כל עוד בלבב פנימה
נפש יהודי הומיה
ולפאתי מזרח, קדימה
עין לציון צופיה -

עוד לא אבדה
תקוננו
התקנה בת
שנות
אלפים
להיות עם חפשי
בארצנו
ארץ ציון וירושלים.

נספח 1 ב - על-יסודי - דף מידע ומשימות

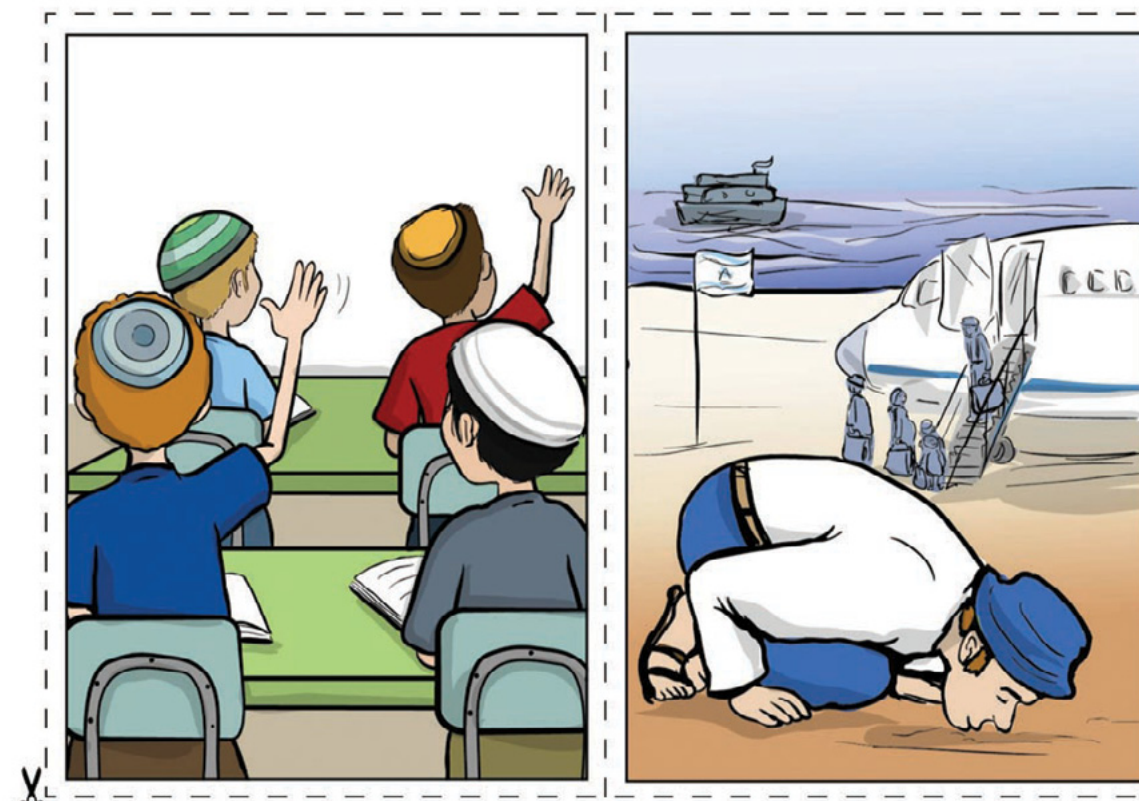
"ארץ זבת חלב ודבש..." "ארץ ישראל איננה חסרה כלום..."

"משחקת בתבל ארצו" (משלי ח, לא) זו ארץ ישראל.

ולמה נקרא שמה (של ארץ ישראל) תבל?
שהיא מתובלת בכל (מלשון תבלין).
שכל הארצות יש בזו שאין בזו, אבל ארץ ישראל איננה חסרה כלום (ספרי, פרשת "עקב").

חשובים:

1. מה מיוחד בארץ ישראל, על פי דברי הספרי?
2. ציינו דוגמאות למגוון דברים שיש בארץ ישראל.
3. ציינו דוגמאות למספר דברים שיש בארץ ישראל ואין בעולם הגדול.
ארצות בעולם שונות זו מזו. בארץ אחת יש מדבר צחיח, באחרת יש שטחים ירוקים ופוריים. ארץ אחת היא ארץ שטופת שמש והאחרת ארץ מושלגת. ארץ אחת היא מישור ובאחרת יש הרים. בארץ ישראל יש הכול: גם מדבר וגם ירוק, גם שמש וגם שלג, גם מישור וגם הרים.
4. האם אתם מסכימים לדברי הספרי ש"ארץ ישראל איננה חסרה כלום"? הסבירו.

נספח 1 ד - יסודי - על-יסודי - דף משימה

"לא עלייך המלאכה לגמור ולא אתה בין חורין להבטל ממנה" (אבות ב, כא)

נתקלתם פעם בתופעה מעצבנת,
לכלוך, רעש, מטרד, מפגע?
האם עשיתם משהו כדי לשנות את המצב?
לפניכם קישור לסרטון של אנשים שאכפת להם והחליטו לעשות מעשה.

["שיעור" על חוף הכנרת - קישור](#)

אחרי
סטודנטים למען הכינרת
צילום ניסים אסבן

לפני
סטודנטים למען הכינרת

**הכינו רשימה של חמישה דברים שמטרידים אתכם בסביבה שלכם והייתם שמחים
לשנות אותם.**

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

נספח 1 ג - יסודי - על-יסודי - דף משימה

"קח מקל קח תרמיל בוא איתי אל הגליל בוא איתי ביום אביב נהלך סביב סביב" (אהוד מנור)

"אני מאמין שאין דרך טובה יותר לחוש את
הקשר לארץ ישראל
מאשר להלך בה לאורכה ולרוחבה לחצות את
עמקיה, להעפיל על פסגת הריה.
לסייר בשביליה - גם הנידחים ביותר.
רק כאשר אתה מסייר ברגל ברחבי הארץ,
מתבשם מנופה ורואה במו עיניך...
את שרידיה הקדומים, ויישוביה החדשים,
אתה מרגיש את הקשר האמיתי לארץ ישראל,
ואת היותך בן הארץ הזאת."

זאב וילנאי

שאלות לדיון:

1. האם אתם מסכימים לדבריו של זאב וילנאי שאין דרך טובה יותר לחוש את הקשר לארץ ישראל מאשר להלך בה לאורכה ולרוחבה?
2. כיצד מחזקת ההליכה בארץ את הקשר לארץ ואת האהבה כלפיה?
3. הרמב"ם כתב: "גדולי החכמים היו מנשקים על תחומי ארץ ישראל ומנשקים אבניה ומתגלגלים בעפרה, וכן הוא אומר: כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו" (רמב"ם, משנה תורה, הלכות מלכים ומלחמות פרק ה, הלכה י'). מדוע כתב הרמב"ם מעשים שכאלה בספר ההלכה שלו? איזו הלכה אנו לומדים מכך שגדולי ישראל נשקו לעפר הארץ וחבקו את אבניה?
- הרמב"ם מלמדנו הלכה גדולה, יש לאהוב את ארץ ישראל. לא מספיק לגור בארץ, צריכים גם לאהוב את הארץ הטובה והקדושה.

נספח 1 ו - יסודי - על-יסודי - דף משימה

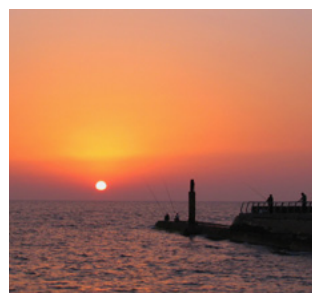
ארץ ישראל - נעים להכיר!

שלב הכנה: המורה יבקש מן התלמידים מבעוד מועד להביא תמונה מודפסת מטיול שערכו בני המשפחה בחופשה. חשוב לציין כי בתמונה רצוי שיהיו מאפיינים של המקום ולא רק בני המשפחה.

עזרים:

- מפת ארץ ישראל גדולה
- נייר דבק
- חוטים לסימון

המורה יתלה על הלוח מפה גדולה של ארץ ישראל ויבקש מכל תלמיד בתורו, לתלות את תמונתו לצד המפה ולמתוח חוט מקשר בין המפה לבין הנקודה מתאימה במפה.

משימה קבוצתית:

1. האם לדעתכם חשוב לטייל בארץ ישראל?
2. אלו רגשות מתעוררים בכם בעקבות טיול בארץ ישראל?
3. הכינו פלייר פרסומי בו אתם ממליצים לתיירים יהודים ושאנים לבוא ולטייל בארץ. בחרו מספר אתרים בהם תתמקדו וצרו סלוגן קבוצתי.

נספח 1 ה - יסודי - על-יסודי - דף משימה

לא נפסיק לשיר

בכל שיר, אהבת הארץ נובעת מסיבה שונה.

- להלן רשימת סיבות לאהבת הארץ: בית, קדושה, יופי, שייכות, מולדת, אנשים, הרגל. הדגישו בצבע, בשירים השונים שלפניכם, מילים המבטאות מושגים אלו.
- האם לדעתכם קיימות סיבות נוספות? ציינו סיבות אלו והדגישו בצבע את המילים המבטאות זאת.
- אלו מבין הסיבות המוצגות בשירים הכי משמעותיות עבורכם?
- האם לדעתכם קיימות סיבות נוספות?

כאן ביתי, פה אני נולדתי
במישור אשר על שפת הים.
כאן החברים איתם גדלתי
ואין לי שום מקום אחר בעולם.

מילים: עוזי חיטמן

ארצנו הקטנטונת, ארצנו היפה
מולדת בלי כותונת, מולדת יחפה.
קבליני אל שיריך, כלה יפהפייה
פתחי לי שעריך אבוא במ אודה יה.

מילים: יורם טהר-לב

אל ארץ צבי
אל דבש שדותיה
אל הכרמל והמדבר
אל עם אשר לא יחשה
שאת בננו לא יפקיר לזר

מילים: תלמה אליגון רוז

לבי במזרח ואנכי בסוף מערב
אף אטעמה את אשר אכל ואף יערב
איכה אשלם נדרי ואסרי, בעוד
ציון בחבל אדום ואני בכבל ערב
יקל בעיני עזב כל טוב ספרד, כמו
יקר בעיני ראות עפרות דביר נחרב.

מילים: רבי יהודה הלוי

ארץ שנאהב היא לנו אם ואב
ארץ של העם ארץ לעולם
ארץ בה נולדנו ארץ בה נחיה
יהיה מה שיהיה

מילים: שייקה פיקוב

נספח 1 ח - יסודי - על-יסודי - דף משימה

ארצי שלי, הראי"ה

המנחה יקריא באוזני המשתתפים את הסיפור אודות הרב קוק ותקופת גלותו בשווייץ בזמן מלחמת העולם הראשונה.

פעם אחת נסע הרב קוק לכנס רבנים בשווייץ. היות ובמהלך ביקורו פרצה מלחמת העולם הראשונה נתקע בשווייץ ולא היה יכול לצאת מגבולות המדינה. ידידו שאירח אותו בארץ הזרה ניסה לשכנע את הרב שיסע לטייל איתו בארץ ולראות את נופיה היפים. לאחר הפצרות רבות השתכנע הרב והחליט לטייל עם ידידו בטבע. כאשר הגיעו לקצה שביל ממנו היה ניתן לראות רכסי הרים גבוהים ומרשימים ביותר התפעל הידיד ואמר: "רואה אתה את ההרים הללו, נכון שאין דבר יפה מזה..?" "אתה צודק", אמר הרב, "זהו באמת מחזה יפה, אך בארץ-ישראל רכסי ההרים הרבה יותר יפים..." כשהגיעו אל המעיינות התכולים שמימם היה כה צלול ונקי, התלהב האיש ואמר: "הראית מעיינות יפים מאלה בחיך? איזה מראה מדהים!" ענה הרב: "אכן מעיינות יפים הם אלו, אך לא כמו מעיינותיה של ארץ ישראל." המשיכו להלך והגיעו לשדות, יערות, אגמים ונחלים ובכל מקום ומקום חזר הרב וטען שנופה של ארץ ישראל יפה בהרבה. האיש המבולבל הסתכל על הרב במבוכה ושאל: "כיצד זה ייתכן שארץ ישראל שהיא כה קטנה, הרבה יותר יפה משווייץ המרשימה, בעלת ההרים המושלגים ונופיה הידועים לכל ביופיים העצום?" ענה הרב: "לא משנה כיצד נראים האתרים הללו, ארץ ישראל יפה הרבה יותר כי זוהי ארצי שלי. וכל מקום אחר בעולם לא יכול להיות יפה יותר בעיני ממנה..."

שאלות לדיון:

1. מהי לדעתכם הסיבה אשר גרמה לרב קוק לראות בארץ ישראל את המקום היפה ביותר בתבל?
2. חשבו על קשר אחר, לדוגמה: קשר בין בני זוג או בין אם לילדה. האם ניתן להשליך מקשר זה על הקשר שבין הרב קוק לארצו?
3. מה יכול לעורר בכם רגש דומה לרגשות אותם זכה לחוות הראי"ה?

נספח 1 ז - על-יסודי - דף משימה

זוהי הארץ!

זוהי הארץ, אפרים קישון

"זוהי ארץ כל כך קטנה, ששטחה על מפות העולם אינו מספיק כדי לכתוב את שמה בתוכו. זוהי הארץ היחידה בעולם שמשלמי מסיה בחוץ לארץ הקימו אותה. זוהי ארץ בעלת גבולות בלתי מוגבלים. זוהי הארץ הצרה ביותר בעולם, זוהי ארץ הצרות. ... זוהי הארץ שלי."

ליצירה השלמה הקש כאן

המנחה ידפיס את היצירה בשלמותה, יבודד כל שורה בנפרד וייתן לכל משתתף שורה. כל אחד יקרא שורה עד להשלמת היצירה וחוזר חלילה (סה"כ יש ביצירה 25 שורות. יש להכין פתקים לפי מספר המשתתפים).

שאלות לדיון:

1. האם לדעתכם כותב היצירה, אפרים קישון, אהב את הארץ? כיצד ניכרת אהבה זו בכתובים?
2. מהי השורה אשר מרגשת אתכם ביותר?
3. הוסיפו שורה ברוח תקופתו וחברו יצירה כיתתית ברוח היצירה "זוהי הארץ" של אפרים קישון.

סאטירה:

יצירה ספרותית המתארת את הפגמים שבמציאות בצורה לגלגנית ועוקצנית. הסטירה מדגישה את הניגוד שבין המציאות השלילית לבין האידאל.

המילון החדש, אברהם אבן שושן

כמה מילים על אפרים קישון:

סופר, סטיריקן, מחזאי, תסריטאי ובמאי קולנוע ותיאטרון ישראלי חתן פרס ישראל. מהסטריוקנים והבמאים הישראלים הידועים ביותר בעולם. הבמאי הישראלי הראשון שסרט בבימויו היה מועמד לפרס אוסקר, וכן הישראלי הראשון שסרטים בבימויו זכו בפרס גלובוס הזהב.

נספח 3

לעורר את האהבה עד שתחפץ

אהבה / עמוס עוז

אי אפשר "לחנך לאהבה".
לא לאהבת הארץ, ולא לאהבת הנוף.
באהבה אפשר להדביק את הזולת.
אהבה אפשר לעורר לפעמים,
אבל לא ביד רמה - ולא בזרוע נטויה.

מתוך מחשבה ואמונה כי אהבה אפשר לעורר, עלינו לעורר את רוחנו ולסלק מעצמנו עיכובים רוחניים, כדי לפנות בנו מקום להשראה אלוקית ולעורר בנו את האהבה עד שתחפץ. לפניכם מספר כיוונים. חשבו - באיזה תחום הכי מתאים לכם להעמיק ולחקור?

נספח 2

ארץ חמדה בשבילי היא...

אומר הנביא ירמיהו: "וְאֶתֶּן לָךְ אֶרֶץ חֲמֻדָּה" (ירמיהו ג, יט). מפרשים חז"ל: ארץ שכולם חומדין אותה, הארץ הטובה ביותר.

חמדה: דבר נאה ויקר, דבר שמשתוקקים אליו. (מילון אבן שושן)

ציינו שלושה נושאים שלמדתם, בהם הרגשתם תחושת אהבה, שייכות וקשר לארץ חמדה.	ציינו שלושה מקומות בארץ בהם הרגשתם תחושת אהבה, שייכות וקשר לארץ חמדה.	ציינו שלושה אירועים בהם הרגשתם תחושת אהבה, שייכות וקשר לארץ חמדה.
ציינו שלושה דברים נוספים בהם הרגשתם תחושת אהבה, שייכות וקשר לארץ חמדה.	ציינו שלושה שירים / ספרים / סרטים שגרמו לכם להרגיש תחושת אהבה, שייכות וקשר לארץ חמדה.	ציינו שלושה ימים בשנה בהם הרגשתם תחושת אהבה, שייכות וקשר לארץ חמדה.

חישובו!! על שלוש פעילויות אישיות, כיתתיות או בית ספריות שיש בכוחן לעורר את האהבה (לימוד / משחק / מבצע / אירוע / התנדבות / שיר / הופעה וכו').

1. _____
2. _____
3. _____

נספח 4 - בין אדם לארצו ומדינתו

דף שיקוף כיתתי - להעברה לרכז "הקהל למען ציון" בית ספרי

נושא

הסוגיות העיקריות
עליהן שוחחנו
בכיתה

החלטות הכיתה
למליאת הקהל של
בית הספר
הצעות ליוזמות
מעשיות

החלטה (אחת)
לביצוע במסגרת
כיתתית
מתווה לפעילות
בכיתה

רעיונות מעניינים
נוספים
שכדאי וחשוב לזכור

מי אנחנו? כיתה,
מחנך, נציגי הקהל
שלנו